

Ziyorat Turizmining Rivojlanishi: O‘zbekiston Tajribasi

Abdullayeva Nozima

Biznes va turizmni rivojlantirish bo‘limi mutaxassisi

Annotatsiya

Ushbu tadqiqot O‘zbekistonda ziyorat turizmining rivojlanish jarayonini, uning ahamiyatini va kelajak istiqbollari o‘rganadi. Mamlakatning boy madaniy merosi va tarixiy obidalari ziyorat turizmini rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi. Tadqiqot davomida ziyorat turizmining iqtisodiy va ijtimoiy ta‘siri, davlat siyosati va xususiy sektor ishtiroki tahlil qilinadi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekiston ziyorat turizmini rivojlantirish orqali iqtisodiy o‘sish, madaniyatlararo aloqalarni mustahkamlash va xalqaro nufuzini oshirish imkoniyatiga ega.

1. Kirish

Ziyorat turizmi dunyo bo‘ylab tez sur‘atlar bilan rivojlanayotgan turizm sohalaridan biri hisoblanadi. O‘zbekiston o‘zining boy tarixi, madaniy merosi va ko‘plab ziyoratgohlari bilan bu sohada katta salohiyatga ega. Mamlakatda 1200 dan ortiq ziyoratgoh mavjud bo‘lib, ular nafaqat mahalliy, balki xorijiy sayyohlarning ham e‘tiborini tortmoqda.

O‘zbekiston hukumati ziyorat turizmini rivojlantirishga alohida e‘tibor qaratmoqda. Bu sohani rivojlantirish orqali mamlakat iqtisodiy o‘sishni ta‘minlash, madaniyatlararo aloqalarni mustahkamlash va xalqaro miqyosda o‘z nufuzini oshirishni maqsad qilgan.

2. Metodologiya

Ushbu tadqiqot quyidagi metodlardan foydalangan holda olib borildi:

- Adabiyotlar tahlili: Mavjud ilmiy maqolalar, hukumat hisobotlari va xalqaro tashkilotlar ma‘lumotlari o‘rganildi.
- Statistik ma‘lumotlar tahlili: Turizmga oid rasmiy statistik ma‘lumotlar tahlil qilindi.
- Ekspert intervyulari: Turizm sohasidagi mutaxassislar va davlat idoralari vakillari bilan suhbatlar o‘tkazildi.

3. Natijalar va Muhokama

3.1 Ziyorat Turizmining Iqtisodiy Ta'siri

O'zbekistonda ziyorat turizmi sezilarli iqtisodiy ta'sirga ega. 2023-yilda mamlakatga tashrif buyurgan xorijiy sayyohlar soni 6,626,000 nafarga yetdi. 2024-yilda bu ko'rsatkich 8,2 million nafarga yetdi, bu o'tgan yilga nisbatan 1,574,000 nafarga ko'pdir

Jadval: O'zbekistonga Tashrif Buyurgan Xorijiy Sayyohlar Soni (2023-2024)

Yil	Jami Sayyohlar Soni
2023	6,626,000
2024	8,200,000

O'zbekistonga 2024-yilda Tashrif Buyurgan ziyoratchi sayyohlar soni 1,600,000 nafar bo'lib, jumladan:

Davlatlar	Sayyohlar soni
Qozog'iston (islom diniga oid)	488,600
Qirg'iziston (islom diniga oid)	455,900
Tojikiston (islom diniga oid)	405,600
Turkmaniston (islom diniga oid)	35,700
Rossiya Federatsiyasi (xristian diniga oid)	143,800
Turkiya (islom diniga oid)	24,070
Xitoy (buddizm diniga oid)	11,980
Hindiston (islom va buddizm diniga oid)	11,300
Ozarbayjon (islom diniga oid)	2,970
Eron Islom Respublikasi	2,545
Malayziya (islom diniga oid)	2,980
Indoneziya (islom diniga oid)	1,250
Yaponiya (buddizm diniga oid)	3,560

3.2 Infratuzilma Rivojlanishi

Ziyorat turizmini rivojlantirish maqsadida O‘zbekistonda keng ko‘lamli infratuzilma loyihalari amalga oshirilmoqda. So‘nggi yillarda

- 183 ta yangi mehmonxona
- 232 ta yangi xostel
- 452 ta yangi oilaviy mehmon uyi qurildi

Bu yangi infratuzilma obyektlari ziyoratchilar uchun qulay sharoitlar yaratishga xizmat qilmoqda

3.3 Davlat Siyosati va Qonunchilik

O‘zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev ziyorat turizmini rivojlantirishda alohida e‘tibor qaratmoqda. 2020-yildagi Oliy Majlisga Murojaatnomasida ziyorat turizmini jadal rivojlantirish zarurligi ta‘kidlangan. Shuningdek, “O‘zbekiston Respublikasida ziyorat turizmini yanada rivojlantirish va ziyoratchilar uchun qulay shart-sharoitlar yaratish chora-tadbirlari to‘g‘risidagi farmon loyihasi ishlab chiqilgan.

3.4 Xalqaro Hamkorlik

O‘zbekiston ziyorat turizmini rivojlantirish maqsadida xalqaro hamkorlikni kengaytirmoqda. “Tabarruk ziyorat” platformasi ishlab chiqilgan bo‘lib, unda turkiy davlatlarning ziyoratgohlari haqida ma‘lumotlar joylashtirilgan. Bu platforma orqali O‘zbekiston o‘zining ziyorat turizmi salohiyatini xalqaro miqyosda targ‘ib qilmoqda

4. Xulosa

O‘zbekistonda ziyorat turizmi katta salohiyatga ega va tez sur‘atlar bilan rivojlanmoqda. Davlat tomonidan olib borilayotgan siyosat, infratuzilmaning yaxshilanishi va xalqaro hamkorlikning kengayishi bu sohaning yanada rivojlanishiga zamin yaratmoqda. Ziyorat turizmi nafaqat iqtisodiy o‘shishga, balki madaniyatlararo aloqalarni mustahkamlashga ham xizmat qilmoqda.

Kelajakda ziyorat turizmini yanada rivojlantirish uchun quyidagi yo‘nalishlarga e‘tibor qaratish maqsadga muvofiq:

1. Raqamli texnologiyalardan keng foydalanish
2. Kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish
3. Ziyoratgohlarni restavratsiya qilish va saqlash ishlarini davom ettirish
4. Xalqaro hamkorlikni yanada kengaytirish

Bu chora-tadbirlar O‘zbekistonning ziyorat turizmi sohasidagi mavqeini mustahkamlashga va mamlakatning iqtisodiy rivojlanishiga yanada ko‘proq hissa qo‘shishga yordam beradi.

5. Tavsiyalar

Yurtimizda ziyorat turizmini rivojlantirish maqsadida quyidagi tavsiyalarni amalga oshirish mumkin:

1. Ziyorat turizmi ekspertlari kengashini tuzish

Anjumanga olimlar, tadqiqotchilar, ekspertlar va turizm sohasi mutaxassislarni yig‘ish. Ular ziyorat turizmini rivojlantirish bo‘yicha strategiyalarni ishlab chiqishda faol hisoblanadilar. Bu jarayonda xalqaro tajriba almashuvi orqali mamlakatimizda ziyorat turizmini yanada rivojlantirishga ko‘maklashadi.

2. Ziyoratgohlarni elektron bukletlari va platformalarini yaratish

Har bir viloyat yoki tuman kesimida ziyoratgohlar haqida elektron bukletlar, risolalar va platformalarni yaratish. Bu sayyohlarga ziyoratgohlar haqida to‘liq ma‘lumot berishga yo‘l ochadi.

3. Muqaddas ziyoratgohlar xaqida ilmiy tadqiqotlar

Muqaddas ziyoratgohlarda dafn qilingan tarixiy shaxslar hayotiga oid ilmiy tadqiqotlarni jamlash va ular asosida maxsus adabiyotlar yaratish. Ziyorat turizmda

“Qabrlar kulti”dan foydalangan holda allomalar va imomlar haqida yozma va og’zaki rivoyatlar asosida hikoyalar yozish.

4. Ekspeditsiyalar uyushtirish

Buxoro, Xiva va Qo‘qon xonligi hukumronligi hududlaridagi ziyoratgoh va qadamjollarga ekspeditsiya uyushtirish. U yerlardagi asosiy nekropolislarni va ziyorat manzillari haqidagi ma’lumotlar yig’ish.

5. Elektron baza va targ’ibot

Yuqoridagi ma’lumotlarni yagona elektron bazasini yaratish va turizm sohasida ta’lim olayotgan talab avatadqiqotchilar hamda gidlar, ekskursovodlar foydalanishlari uchun foydalanish. O‘zbekistonda ziyorat turizmining mahalliy va xalqaro ommaga keng targ’ib qilish maqsadida bu ma’lumotlarni ijtimoiy tarmoqlarda tarqatish.

6. Qidiruv tizimlarini yaxshilash

“ChatGPT”, “Google” va “Yandex” kabi qidiruv tizimlarda O‘zbekistonning turizm salohiyati, xususan ziyorat turizmi imkoniyatlari bo‘yicha so‘rovlar sifatini oshirish maqsadida xorijiy tillardagi ma’lumotlarni Wikipedia va boshqa internet manbalariga joylab borish.

7. Elektron xaritalar

Har bir viloyat kesimida hududdagi barcha ziyoratgoh va qadamjollarning elektron xaritalarini yaratish va ularni “Google Map”, “Waze”, “Яндекс Go”, “Яндекс карта” kabi mobil ilovalar tizimiga kiritish.

8. Turizm soxasi mutaxassislarini tayyorlash

O‘zbekistonda ziyorat turizmini yanada rivojlantirish bo‘yicha taklif va tavsiyalar ishlab chiqish, turizm sohasi mutaxassislarini

9. Ziyoratgohlarga sayyohlar oqimini to‘g‘ri yo‘naltirish

Ziyorat turizmi obyektlariga sayyohlar oqimini to‘g‘ri yo‘naltirish, navbatlarni tartibga solish, tiqilishlarning oldini olish, ularning xavfsizligini ta’minlash maqsadida onlayn navbat olish mobil ilovasi yoki “StartUp” loyihasini ishga tushirish

10. Ta’lim dasturlari

Ichki va ziyorat turizmi, uning madaniyati, atrof muhitga salbiy ta’siri va ekologik xavfning oldini olish kabi mavzularda o‘rta maktab va oliy o‘quv yurtlari talabalari uchun maxsus darsliklar ishlab chiqish hamda ularni o‘quv dasturlariga kiritish.

11. Xalqaro hamkorlik

Islomiy ziyorat turizmi yo‘nalishida O‘zbekistonning reytingini yaxshilash maqsadida Singapurning “CrescentRating” xususiy tadqiqot kompaniyasi vas hu kabi boshqa xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikni o‘rnatish, ziyorat turizmi xizmati va sharoitlari yuzasidan tajriba va maslahat almashish ishlarini yo‘lga qo‘yish.

12. Innovatsion texnologiyalardan foydalanish

Raqamli texnologiyalar va sun‘iy intellektdan foydalanish orqali ziyorat turizmini rivojlantirish va ommalashtirish. Bu jarayonda xalqaro tajriba almashuvi orqali mamlakatimizda ziyorat turizmini yanada rivojlantirishga ko‘maklashadi.

Adabiyotlar Ro‘yxati

1. **Toktasinov, D.** (2023). O'zbekistonda Ziyorat turizmini rivojlantirish imkoniyatlari. Turizm Tadqiqotlari Jurnal, 15(2), 45-60.
2. **Kun.uz.** (2024). 2024-yilda O'zbekistonga kelgan sayyohlar soni ma'lum qilindi.
3. **Iskandar O'.** (2024). O'zbekistonda turizm sohasining rivojlanishi xalq farovonligining yuksalishiga xizmat qiladi. Iqtisodiyot va Innovatsion Texnologiyalar, 18(1), 78-92.
4. **UzDaily.uz.** (2024). 2024-yilning 10 oyida O'zbekistonga 6,5 million sayyoh tashrif buyurdi.
5. **Sabohat I.** (2023). O'zbekistonda ziyorat turizmi va ichki turizmning rivojlanish tamoyillari. Ijtimoiy Fanlar Jurnal, 12(3), 112-128.
6. **Uza.uz.** (2024). O'zbek turizmi 2024 yil qanday yutuqlarga erishdi?

Research Science and
Innovation House

